

GEBEDENBOEK VAN DEN VLAAMSCHEN
SOLDAAT, eigenlijk *Mis- en Gebedenboek van den
Vlaamschen Soldaat*, in de herfst van 1916 aan het

IJzerfront tot stand gebracht door toedoen van het Secretariaat der Katholieke Vlaamsche Hoogstudenten te Veurne (Frans Daels en anderen) en enkele priesters en brancardiërs (Victor Vangramberen, Paul Vandermeulen en pater Franco de Wyels).

De tekst kreeg op 12 november de goedkeuring van Mgr. Jan Marinis, hoofdaalmoezenier van het Belgisch leger, met een aanbeveling. Het imprimatur werd verleend door aartsbisschop H. van de Wetering van Utrecht en het boekje werd in het voorjaar 1917 door Paul Brand te Bussum uitgegeven. Het beleefde een grote verspreiding.

Het gebedenboekje bevatte onder andere een kort begrip van het christelijk leven, naar een tekst van kardinaal Désiré Mercier, en een (anonieme) tekst van kapelaan Cyriel Verschaeve: *Gebed voor Vlaanderen* met de bekende beginwoorden: "Mijn God, gelijk Moeders hoekske in Vaders huis, zoo bemin ik Vlaanderen in België." Het werd verlucht met een aantal tekeningen van Joe English uit 1916, met als bekendste het Vlaamse grafzerkje, met de verzen (getekend met de initialen CV) van Verschaeve: "Hier liggen hun lijken als zaden in 't zand, Hoop op den oogst, O Vlaanderenland".

In 1918 kregen de initiatiefnemers, en dan vooral Verschaeve, last met de overheid, toen de tekst van de kapelaan op een afzonderlijk blaadje, doch met de vermelding van de goedkeuring van Mgr. Marinis, verspreid werd onder de soldaten. Daardoor werd de indruk gewekt dat de hoofdaalmoezenier het blaadje had goedgekeurd. Het droeg op de voorzijde een tekening van English: Onze Lieve Vrouw van den IJzer. Het vermeldde op de achterzijde de namen van Verschaeve en English. Mgr. François de Brouwer, apostolisch vicaris voor het onbezette gebied, bemiddelde in dat conflict.

LITERATUUR: R. Boudens, 'Mgr. Marinis, Cyriel Verschaeve en de Vlaamsgezinde aalmoezeniers van het Belgisch leger', in *Verschaeviana* (1976), p. 483-494; – id., 'Een rapport van hoofdaalmoezenier J. Marinis aan kardinaal Mercier over de Vlaamse Beweging aan het front tijdens de Eerste Wereldoorlog', in *WT*, jg. 54, nr. 2 (1995), p. 63-79; – C. Verschaeve, *Oorlogsindrukken*, 1996.

ROMAIN VANLANDSCHOOT*